

DAVACI VE YÜRÜTMENİN

DURDURULMASINI STEYEN : Eğitim ve Bilim görevlileri Sendikası (Eğitim -)

VEKİL : Av. Burak Sabuncu
Mithatpaşa Cad. No:66/15 Kızılay / ANKARA

DAVALILAR : 1- İçişleri Bakanlığı / ANKARA

VEKİL : Hukuk Müaviri V. Kadir Akın Gözel /
Aynı yerde

2- Emniyet Genel Müdürlüğü / ANKARA

VEKİL : Av. Burçin İreri / Aynı yerde

STEMİN KONUSU : İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 27/04/2021 tarih ve 2021/19 sayılı, "**Ses ve görüntü kaydı alınması**" konulu Genelgesi'nin iptali ve yürütmesinin durdurulması istenilmektedir.

DAVACININ DD ALARI : Davacı tarafından, dava konusu Genelgenin Anayasa'da yer alan temel hak ve özgürlüklere aykırı olarak tesis edildiği, söz konusu düzenlemenin hak arama özgürlüğü'nün, savunma hakkının ve silahların emsalsizliği ilkelerinin kullanılamaz hale getirilmesi neticesini doğuracağı, ayrıca Genelgenin kolluk güçlerine kanuna dayanmayan, ölçsüz sınırı belirsiz bir müdahale yetkisi verdiği, bu yönüyle konu ve sebep unsurları bakımından da sakat olduğu belirtilerek dava konusu düzenlemede hukuka aykırılık bulunmadığı, bu sebeple yürütmesinin durdurulması ve iptali gerektiği ileri sürülmektedir.

DAVALILARIN SAVUNMALARI : Davalı idareler İçişleri Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından; usule ilkin olarak, davacı sendikanın davaya konu düzenlemenin iptaline yönelik olarak dava açma ehliyetinin olmadığı, ayrıca Genelgelerin icra edilmeden önce iç düzenlemeleri olduğu, bu sebeple bunlara karşı idari yargıda iptal davası açılmayacağı, kolluk görevlilerinin görevini yapmasını engelleyenleri eylemin ve durumun niteliğine göre olay yerinden uzaklaştırma yetkisinin, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 168. maddesi ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 13. maddesi ile tanıdığı, dolayısıyla davaya konu Genelgenin farklı bir düzenleme içermediği, talimat niteliğinde olduğu; esasa ilkin olarak; davaya konu Genelge ile polise bir yetki verilmediği, daha önce Kanun ile verilen yetkinin kapsamının genişletilmediği veya kaldırılmadığı, Genelgenin, polisin Kanun'dan kaynaklanan yetkilerinin hiyerarşik amiri tarafından açıklanması niteliğinde olduğu, ayrıca davaya konu Genelge ile haberleşme ve basın hakkının ihlal edildiği iddialarının asılsız olduğu, Genelge ile basın ve haberleşme özgürlüğü'nü kısıtlayacak hiçbir hususun düzenlenmediği, öte yandan, ki ilerin rızası olmadan ses ve görüntü kaydı alınmasının kişisel

verilerin ihlali niteli inde oldu u ve ki isel verilerin korunmasının Anayasa'nın "Özel Hayatın Gizlili i" ba lıklı 20. maddesi ile güvence altına alındı ı, her ne kadar dava dilekçesinde, Genelgenin polis eyleminin görüntü kaydının alınmasını engellemek amacıyla çıkarıldı ı eklinde yorumlanmı ise de, aslında Genelge ile olaylar esnasında ses ve görüntü kaydı alınan polis ve vatandaşların ki isel verilerinin korunmasının sa landı ı, konuya ili kin olarak banko, gi e ve masa gibi vatandaş a hizmet sunulan alanlarda ya anan ki isel veri güvenli i ihlallerine ili kin olarak Ki isel Verileri Koruma Kurumuna intikal eden ihbarlar kapsamında yapılan de erlendirme sonucunda Ki isel Verileri Koruma Kurulu'nun 21/12/2017 tarih ve 2017/62 sayılı kararında, "banko/gi e/ masa gibi bölümlerde yetkisi olmayan ki ilerinin yer almasını önleyecek ve aynı anda birbirlerine yakın konumda hizmet alanların birbirlerine ait ki isel verileri duymasını, görmesini, ö renmesini veya ele geçirmesini engelleyecek nitelikte gerekli teknik ve idari tedbirlerin alınmasına" karar verildi i, polisin müdahale etti i olaylarda olayın tarafı olmayan şahıslar tarafından alınan ses ve görüntü kaydının, yetkili makamlara suç ihbarı amacı dı nda kullanılabilce i, polisi hedef haline getirebilece inin açık oldu u, modern dünyada sosyal medya aracılı ıyla bilgi paylaşımının artması yanında elde edilen verilerin de i tirilerek veya yönlendirilerek suç örgütlerine kolaylıkla servis edilebildi inin görüldü ü, bu nedenle görevi gere i olaya müdahale eden bir polisin, müdahalesi orantılı olsa dahi yalnızca silah kullanırken bile görüntü altına alınmasının toplumsal infial yaratabilecek ekilde kitlelere ula tırılabilir i, yine ki isel verilerin ihlali suçuna sebep olabilecek nitelikte alınan ses ve görüntü kayıtlarının zaten hükme esas alınamayaca ı, bir kısım basın ve yayın organları ile birlikte ki ilerinin sosyal medya kurumları aracılı ıyla da, olayların tümünü yansıtmayacak ekilde, yalnızca polisin zor kullandı ı an kayıt altına alınarak toplumda polis aleyhine algı olu turulmaya çalı ldı ı, davaya konu Genelgenin birçok yönüyle de erlendirilmesinin gerekti i, basın ve yayın organlarının gerçe e aykırı ve kanunlarda belirtilen sınırların ihlali niteli inde yayın yapmaları halinde sorumluluklarının söz konusu olaca ı, ancak üçüncü ki ilerinin, tüm bu sınırlardan ve sorumluluklardan muaf ekilde, olayların yalnızca görmek istedikleri boyutunu kayıt altına alarak sosyal medyaya servis etmeleri halinde toplumsal güven ve düzeni sa lamanın güçle ece i, kamuya açık bir yerde bir olaya müdahale eden, bu çerçevede 5271 ve 2559 sayılı Kanunlardan kaynaklanan yetkisini kullanan polisi engellemek, cep telefonu ile çekim yaparken polise müdahale etmek, çok yakın bir yerden çekim yapmak suretiyle polisin görevini yapmasını engellemek amacını ta ıyan çekimler ile ortada toplumsal bir olay veya suça konu olabilecek fiil olmaksızın ses ve görüntü kaydının alınması eylemlerinin yasal zeminde oldu unun kabul edilemeyece i belirtilerek davaya konu düzenlemede hukuka aykırılık bulunmadı ı, bu nedenle yürütmenin durdurulması isteminin ve davanın reddi gerekti i savunulmaktadır.

DANI TAY TETK K HÂK M : Ersin Yılmaz

DÜ ÜNCES : Yürütmenin durdurulması isteminin kabulü gerekti i dü ünülmektedir.

TÜRK M LLET ADINA

Karar veren Danı tay Onuncu Dairesince, davalı idarelerin savunmaları alındıktan veya yasal savunma verme süreleri geçtikten sonra incelenmesine karar verilen yürütmenin durdurulması istemi, savunmaların geldi i görülmekle yeniden incelendi, gere i görü üldü;

NCELEME VE GEREKÇE :

MADD OLAY :

çi leri Bakanlı ı Emniyet Genel Müdürlü ünün 27/04/2021 tarih ve 2021/19 sayılı, "**Ses ve görüntü kaydı alınması**" konulu Genelgesi'nin iptali ve yürütmesinin durdurulması istenilmektedir.

Dava konusu Genelge incelendi inde; geli en teknoloji ile birlikte ki ilerin ses ve görüntülerinin kayda alınmasının ve payla ımının arttı ı, izinsiz olarak ki ilerin ses ve görüntülerinin kayda alınmasının ve yayımlanmasının en temel ki ilik haklarından olan özel hayatın gizlili inin ihlali ve ki isel verilerin hukuka aykırı olarak i lenmesi ve payla ılması anlamına gelece i, bu tarz durumlar ile genel kolluk personelinin de sıklıkla kar ıla tı ı, bazen görevin yapılmasını engelleyecek boyuta ula an ihlallerin personelin ve vatandaşların ki ilik haklarına veya güvenliklerine zarar verir ekilde çe itli dijital platformlarda yayımlandı ı, yayımlanan bu görüntülerin ise olayı tüm yönleriyle yansıtmayabildi i, bu durumun personeli etkiledi i kadar Emniyet te kilatı açısından da kamuoyunda yanlı de erlendirmelere sebebiyet verdi i, Anayasanın "A. Özel hayatın gizlili i" ba lıklı 20. maddesi, 3. fıkrasında ki isel verilerin korunması ile ilgili olarak, "*Herkes, kendisiyle ilgili ki isel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir... Ki isel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya ki inin açık rızasıyla i lenebilir. Ki isel verilerin korunmasına ili kin esas ve usuller kanunla düzenlenir.*" hükmünün yer aldı ı, ayrıca gerek 6698 sayılı Ki isel Verilerin Korunması Hakkında Kanun, gerekse de 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'ndaki ilerin özel hayatının gizlili i ile bu gizlili in görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesinin cezai yaptırıma ba landı ı, yine 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 13. maddesi, 1. fıkrası, (E) bendinde "*...Polisin kanunlara uygun olarak aldı ı tedbirlere kar ı gelenleri, direnenleri ve görev yapmasını engelleyenleri, ... eylemin veya durumun niteli ine göre; koruma altına alır, uzakla tırır ya da yakalar ve gerekli kanuni i lemleri yapar...*" hükmüne yer verildi i, bu nedenle personelin görevini ifa ederken bu tür ses ve görüntü alınmasına tevessül edecek davranı lara fırsat vermemeleri, eylemin veya durumun niteli ine göre kayıt yapan ki ileri engellemeleri, kanuni artları olu tu unda da adli i lem yapmaları gerekti i hususlarında personelin bilgilendirildi i görülmektedir.

LG L MEVZUAT:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "**Yasama yetkisi**" ba lıklı 7. maddesinde, "Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez." hükmüne; "**Temel hak ve hürriyetlerin niteli i**" ba lıklı 12. maddesinde, "Herkes, ki ili ine ba lı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.

Temel hak ve hürriyetler, ki inin topluma, ailesine ve di er ki ilere kar ı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder." hükmüne yer verilmi tir.

Anayasa'nın, "**Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması**" ba lıklı 13. maddesinde (De i ik: 3/10/2001-4709/2 md.) ise, "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere ba lı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz." hükmü; "**Haberle me hürriyeti**" ba lıklı 22. maddesinde, "Herkes, haberle me hürriyetine sahiptir. Haberle menin gizlili i esastır.

Millî güvenlik, kamu düzeni, suç i lenmesinin önlenmesi, genel sa lık ve genel ahlâkın korunması veya ba kalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına ba lı olarak usulüne göre verilmi hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere ba lı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmı merciin yazılı emri bulunmadıkça; haberle me engellenemez ve gizlili ine dokunulamaz. Yetkili merciin kararı yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, karar kendili inden kalkar.

stisnaların uygulanaca ı kamu kurum ve kurulu ları kanunda belirtilir." hükmü yer almaktadır.

Avrupa nsan Hakları Sözleşmesi'nin "**Özel ve aile hayatına saygı hakkı**" ba lıklı 8. maddesinde, "Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazı masına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörümü ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenli i, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç i lenmesinin önlenmesi, sa lı ın veya ahlakın veya ba kalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir." hükmü; "**fade özgürlü ü**" ba lıklı 10. maddesinde, "Herkes ifade özgürlü ü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlü ünü ve haber ve görü alma ve de verme özgürlü ünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema i letmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel de ildir.

Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenli in, toprak bütünlü ünün veya kamu güvenli inin korunması, kamu düzeninin sa lanması ve suç i lenmesinin önlenmesi, sa lı ın veya ahlakın, ba kalarının öhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlı ının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, ko ullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir." hükmü yer almaktadır.

HUKUK DE ERLEND RME:

USUL YÖNÜNDEN:

Davalı idarelerin, davacı sendikanın dava açma ehliyetinin olmadığına ve davaya konu Genelge'nin icrai nitelikte olmadığı, dolayısıyla idari davaya konu olabilecek nitelikte bulunmadığına ilişkin iddialarının yerinde görülmemiştir.

ESAS YÖNÜNDEN:

Haberleşme özgürlüğünün temel unsurlarını; haber, düşünce ve kanıları serbestçe örnebilme, toplayabilme, açıklayabilme, yayabilme hakları oluşturmaktadır (Savaşçı, Bilgehan, "Haberleşme Özgürlüğünün Kovuşturma Evresinde Sınırlandırılması", TBB Dergisi, 2011, Sayı 96, syf. 270,271). Dolayısıyla haberleşme özgürlüğünün; görsel ve yazılı medya araçları yoluyla fikir, düşünce ve haberlerin yayılmasını güvence altına alan ve daha özel bir ifade biçimi olan basın özgürlüğünü de kapsadığını anlaşılmaktadır. (AYM, Emin Aydın Kararı, Başvuru No: 2013/2602, T:23/1/2014, § 44-45). Diğer yandan, haberleşme özgürlüğü, düşünce ve düşüncenin oluşmasına yardımcı olduğu için ayrıca düşünceyi yayma özgürlüğünün de bir parçası olarak kabul edilmektedir (Başpınar, Veysel (Çeviren), "Alman Federal Anayasa Mahkemesi Kararı", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl 2003, Cilt 7, Sayı 2, s.5, Dipnot 230).

Yukarıda yer verilen Anayasa'nın 22. maddesi incelendiğinde; herkesin haberleşme hürriyetine sahip olduğu, haberleşmenin gizliliğinin ise esas olduğu, bu hakkın, madde metninde belirtilen sınırlama sebeplerine bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararıyla veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri uyarınca sınırlandırılabilmesi görülmektedir. Bu kapsamda, söz konusu hakkın belirli hallerde sınırlandırılabilmesi, dolayısıyla mutlak bir nitelik taşımadığı açık ise de; Devletin, bu sınırlandırma sebepleri haricinde söz konusu hakkın kullanılmasını sağlamak yükümlülüğünün bulunup bulunmadığını belirlemektedir.

Ayrıca, Anayasamızın 13. maddesinde; temel hak ve hürriyetlerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve **ancak kanunla sınırlanabileceği**, bu sınırlamaların, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı hükme bağlanmıştır; Anayasamızın "Temel Haklar ve Ödevler" başlıklı ikinci kısmında düzenlenen haberleşme hürriyeti ile basın hürriyetinin, temel hak ve hürriyet kapsamında olduğunda, dolayısıyla anılan haklara yönelik getirilecek sınırlamaların kanunla yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Öte yandan, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin yukarıda yer verilen ve konusu itibarıyla haberleşme hürriyetini de kapsayıcı nitelikte olduğu anlaşılan özel ve aile hayatına saygı hakkı ve ifade özgürlüğüne yönelik ilgili maddeleri incelendiğinde; söz konusu hakların herkes yönünden geçerli olarak kabul edildiği ve bu haklara yönelik sınırlamaların ilgili sınırlama sebeplerine bağlı olarak ancak yasayla öngörülen hallerde yapılabileceği anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlık konusu Genelgenin içeriğine yönelik yapılan değerlendirmede; söz konusu Genelge ile getirilen düzenlemelerin temel hak ve hürriyetler içerisinde bulunan

haberle me hürriyeti ile basın hürriyetine yönelik kural ve sınırlamalar getirildi i anla ılmı olup; bu haliyle yasama organının tasarrufu niteli indeki kanun yerine yürütme organına dâhil davalı idarece Genelge niteli inde bir düzenleyici i lem ile adı geçen temel hak ve hürriyetlere yönelik sınırlama getirilmesinde Anayasamızın 7. ve 13. maddelerine uyarlık bulunmadı ı kanaatine varılmı tır.

Bu itibarla, anılan temel hak ve hürriyetleri, Anayasanın 13. maddesinde getirilen hukuki güvencelere ve kanunla sınırlama ilkesine aykırı olacak ekilde düzenleyen dava konusu Genelgede hukuka uyarlık görülmemi tır.

KARAR SONUCU :

Açıklanan nedenlerle;

1. 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesi, 2. fıkrasında öngörülen ko ulla rın birlikte gerçekte ti i anla ıldı ından davacının yürütmenin durdurulması isteminin kabulüne,

2. Dava konusu ç i leri Bakanlı ı Emniyet Genel Müdürlü ü'nün 27/04/2021 tarih ve 2021/19 sayılı, "**Ses ve görüntü kaydı alınması**" konulu Genelgesi'nin **YÜRÜTÜLMES N N DURDURULMASINA**

3. **Bu kararın tebli ini izleyen günden itibaren 7 (yedi) gün içerisinde Danı tay dari Dava Daireleri Kurulu'na itiraz yolu açık olmak üzere, 15/09/2021 tarihinde oy birli iyle karar verildi.**

Ba kan	Üye	Üye	Üye	Üye
Yılmaz	brahim	Vahit	Metin	Lütfiye
AKÇ L	TOPUZ	KINALITA	ARITI	AKBULUT